

BRŪKŠNELIS IR BRŪKŠNYS, TARPAI

1. Tarp dviejų savarankiškų to paties asmens pavardžių, pvz.: Kymantaitė-Čiurlionienė, Bartkus-Puodžiūnas.

PASTABA. Tarp dviejų (ar daugiau) to paties asmens vardų brūkšnelis nerašomas, pvz.: Monika Dalia Kuodienė. Taip pat brūkšnelio nereikia tarp pavardę sudarančio nekaitomo ir kaitomo dėmens, pvz. Tallat Kelpša.

2. Tarp pavardės ir slapyvardžio, pvz.: Juozas Tumas-Vaižgantas, Vincas Mykolaitis-Putinas.

Tarp bendrinių būdvardžių brūkšnelis dažniausiai nerašomas:

1. Brūkšnelis nerašomas tarp sintaksiškai nelygiaverčių daiktavardžių, iš kurių vienas paaiškina, patikslina, papildo kitą, pvz.: gydytojas anesteziologas, miestai partneriai, šaltkalvis montuotojas.

2. Kai daiktavardžiai sintaksiškai lygiaverčiai, bet žymi ne vieno, o dviejų dalykų pavadinimus, jie jungiami ne kableliais, o jungtuku ir, pvz.: pajamos ir išlaidos (o ne pajamos-išlaidos), sportas ir kūno kultūra (o ne sportas-kūno kultūra).

3. Brūkšneliu jungiami daiktavardžiai, reiškiantys vieno daikto ar reiškinio pavadinimą, pvz.: paskaita-koncertas, leidykla-spaustuvė, kavinė-skaitykla, sekretorė-referentė, lopšelis-darželis.

Tarp būdvardžių

1. Brūkšnelis gali būti rašomas tarp dviejų sintaksiškai lygiaverčių būdvardžių (dažniausiai su priesaga –inis), reiškiančių vieną kompleksinę daikto ypatybę, pvz.: socialinė-ekonominė sistema, silabinė-toninė eilėdara.

2. Brūkšnelis nerašomas tarp sintaksiškai nelygių būdvardžių, nevienodai susijusių su daiktavardžiu, kurio pažyminiu jie eina. Vienas jų, dažniausiai antrasis, savo reikšme glaudžiai susijęs su daiktavardžiu ir sudaro su juo junginį, o jį apibūdina priesagomis, pvz.: vakarinė vidurinė mokykla, garinis hidraulinis presas.

Brūkšnelis nerašomas ir tada, kai antrasis būdvardis patikslina, sukonkretina pirmojo būdvardžio reikšmę, pvz.: sudėtiniai sujungiamieji sakiniai, sudėtiniai prijungiamieji sakiniai.

PASTABA. Vietoj brūkšneliu sujungtų būdvardžių, kur galima, rekomenduotina vartoti sklandesnes formas, pvz.: ne silikatiniai-betoniniai dirbiniai, o silikatiniai betono junginiai, ne gamybinis-techninis skyrius, o gamybinės technikos skyrius.

Kitais atvejais

Brūkšnelis rašomas:

1. Jungiant prie arabiškų skaitmenų antrąjį sudurtinį žodžio dėmenį, pvz.: 30-metis, 40-tūkstantasis.

2. Prie arabiško skaitmens pridėdant kelintinio skaitvardžio galūnę, pvz.: 5-asis kanalas, 2-a kategorija.

3. Brūkšnelis taip pat gali būti rašomas simboliniuose pavadinimuose, pvz.: sodininkų bendrija

„Dobilas-4“.

4. Brūkšnelis žymi praleistą žodžio dalį, pvz.: m-kla, darbininkas (-ė).

Brūkšnelis nerašomas šiais atvejais:

1. Samplaikiniuose ištiktukuose ir jaustukuose, pvz.: cha cha cha, bar bar bar.

2. Samplaikiniuose įvardžiuose irrieveiksmiuose, pvz.: kur ne kur, kam ne kam, šiaip ne taip.

Brūkšnys

Kai nurodomas laikotarpis, tarp metų žyminčių skaičių rašomas vidutinio ilgio brūkšnys (Alt 0150), o tarpų nepaliekama, pvz.: 1996–1999 m., o ne 1996-1999 m.

Tarpai

Tarpai būtini tarp dviejų sutrumpinimų: t. y., š. m., a. k., e. p., l. e. ... pareigas, o ne t.y., š.m., a.k., l.e. ... pareigas. Negalima žodžių junginių sutrumpinimų skirti įstrižuoju brūkšneliu: a/k, p/d, turi būti a. k., p. d.

Tarpas būtinas ir tarp vardo pirmosios raidės ir pavardės, pvz.: R. Momkus,

T. Liutikienė, o ne R.Momkus, T.Liutikienė.